

Enron Olayı: Muhasebe Hilesi mi, Sistem Hatası mı?*The Case of ENRON : Accounting Fraud or System Failure*Jale SAĞLAR¹
Canol KANDEMİR²**ÖZET**

Enron, Soğuk Savaş Sonrası dönemde yeni ekonominin simgesi olan belli başlı firmalardan biri olmuştur, zira büyüme hızı, pazarının büyüklüğü, ürün çeşitliliği, yenilikçiliği ve karlılığı açısından hem rakiplerinden, hem de ortalama endüstri firmalarından daha üstün bir performans düzeyine sahip olmuştur. Enron'un çöküşü, iktisadi ve mali çevrelerde ve iş dünyası genelinde sıradan bir iflas olayı olmanın çok ötesinde değerlendirilmiştir. Ancak yapılan tartışmaların çoğunda, iktisadi ve mali sistemin unsurları birbirinden bağımsız ve hatta ilgisizmiş gibi kabul edilmiştir. Enron olayını, "Titanik Faciası"(zamanının hiç batmayacağı düşünülen büyük geminin ilk transatlantik seferinde batma olayı) ya da "mükemmel fırtına" (seyrek olarak görülen ve tahmin edilemeyen olağandışı koşulların yarattığı doğal afet) olaylarına benzeterek açıklama çabaları da gözlenmiştir. (Arnold ve de Lange, 2004:751;Reinstein ve McMillan, 2004:955). Bu görüşlerin savunucularına göre olay beklenmediktir, bir defalıktır ve tekrarı olmayacaktır. Dolayısıyla, bu bakış açısıyla ancak bireysel suçlar ve/veya suçluları ortaya çıkarmak mümkün olabilirdi ve öyle de olmuştur. Bununla birlikte, Enron olayına daha yakından bakmak sadece Enron'un iç çevresinin değil, dış çevresinin de söz konusu çöküşten sorumlu olduğunu belirlemekte bize yardımcı olmaktadır. Yine, siyaset kurumunun, düzenleyici ve denetleyici kuruluşların, kitle iletişim araçlarının, denetim şirketlerinin ve müşavir hukuk firmalarının rolü ve etkisinin, genel müdür ve diğer üst düzey yöneticiler, yönetim kurulu ve denetim komitesinden az ya da çok olabileceği, ama her halükarda bir dereceye kadar var olduğu iddia edilebilmektedir. Daha da önemlisi, iktisadi ve mali sistemin bireysel unsurlarının birbirleriyle ilişkili olduğu ve bu içsel ilişkilerin, Enron'un ani çöküşü sonrasında yaşanan ciddi krizde olduğu gibi sistemik hatalara neden olabileceğidir. Bu makalede, daha önce gerçekleştirilmiş olan bazı önemli çalışma ve araştırmalar gözden geçirilerek Enron'un münferit bir olay değil ve fakat sistemik bir hata olduğu ve aynı nedenle benzer hataları önlemek ve üstesinden gelmek amacıyla yapılacak politika önerilerinin (denetim mesleğini güçlendirmek veya yeni muhasebe ve denetim standartları gibi) daha genel bir bakış açısından iktisadi ve mali sistemin bütün unsurlarını ve öncelikle makro ekonomi ve piyasa boyutlarını da içermesi gerektiği düşüncesi savunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Enron skandalı, kurumsal yönetim, sistemik bileşenlerin etki dereceleri

¹ Yrd. Doç. Dr., Çukurova Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Balcalı/ADANA
E-mail: jsaglar@cu.edu.tr

² Mali Müşavir, E-mail: mircanol@tmail.com

Enron Olayı: Muhasebe Hilesi mi, Sistem Hatası mı?

The Case of ENRON : Accounting Fraud or System Failure

Jale SAĞLAR
Canol KANDEMİR

ABSTRACT

Enron has been one of the leading firms as a symbol of the new economy during the post-cold war period, and in fact his growth rate, market size, product variety, innovativeness and profitability has been superior to those of both his rivals and other average companies. The fall of Enron has been widely discussed further beyond an ordinary bankruptcy case in the economic and financial circles and in the business world as a whole. However, within the framework of most of the discussions, the components of the economic and financial system have been usually regarded as independent from each other or unrelated at all. It has been observed that the case of Enron was tried to be explained as an event which looks like the Titanic Crash or a perfect storm. According to the proponents of this opinion, the Enron case is an individual, unexpected one and for once only, and it will not be repeated in the future. Therefore, from this point of view individual crimes and/or criminals could have been detected in the crime scene, but nothing else, and they had been as such. On the other hand, having a closer look at the case of Enron helps us find out that not only the inner space but also the outer space of Enron may be held responsible for the outcome in question, the Enron debacle. To continue, it may be claimed that the effect and role of politics, regulatory authorities, mass media, the auditing firms and consulting law firms may be more or less than those of the chief-executive-officer, other executive directors, the board, and the auditing committee, but they are effective under all circumstances. More importantly, the individual components of the economic and financial system are inter-related and the interconnections may give rise to the emergence of a systemic failure like the serious crisis experienced in the aftermath of the sudden fall of Enron. In this article, going over some of the important studies and researches carried out before into consideration, it is argued that the case of Enron is not an individual, but systemic failure, and for the same reason the policy options proposed to overcome and prevent similar failures such as strengthening the auditing profession or newer accounting and auditing standards have to embrace all the components of the economic and financial system in a more general approach including the national economic and market dimensions beforehand.

Keywords: Enron scandal, corporate governance, efficacy of systemic elements